

řádného. To vyložil podrobně nejvyšší soud již v jiných obdobných případech, při čemž hlavně zdůraznil, že účelem směrnic jest, aby obě strany, zemědělci a dělníci, samy si upravily svůj vzájemný poměr podle svých potřeb, jež samy nejlépe znají, a to nejen po stránce hmotného práva, nýbrž i po stránce formální, zejména pokud se tkne soudů a řízení; že rozhodovati mají příslušníci stran samých, povolání ve stejném počtu, poněvadž soud má býti odborný, znalecký, skládající se z osob, které znají z vlastní zkušenosti poměry a potřeby obou stran, a proto nepotřebují žádného znalce, — a že by byl zmařen tento účel kolektivní smlouvy, kdyby v tom případě, když spor skutečně nastane, ta která strana mohla by s pominutím rozhodčího soudu obrátiti se na řádný soud, jemuž se nedostává té znalecké kvalifikace, která jest právě důvodem úmluvy o rozsudí. Nejvyšší soud také již poukázal k tomu, že z ustanovení Šu A 1. směrnic, dle něhož se směrnicemi upravuje jednotným způsobem mimo jiné také rozhodování ve sporech, jakož i z přesného znění odstavce 2 a 4 Šu A 5. plyne, že ustanovení třetího odstavce tohoto paragrafu »ve sporech většího významu lze žádati rozhodnutí příslušné okresní paritní komise« nedopouští toho výkladu, jako by se strany mohly, ale nemusily, obrátiti na okresní paritní komisi, t. j. byly sice oprávněny, vznéstí nárok před tuto komisi, ale mohly beze všeho podati žalobu také u řádného soudu, nýbrž že dotčené ustanovení má ten smysl, že strany mohou se ve sporech většího významu dožádati rozhodnutí okresní paritní komise, ale mohou se také spokojiti rozhodnutím důvěrníku, jako při menších sporech (odstavec 2). Že věc, která se stala spornou mezi žalobcem a žalovaným a týká se otázky, upravené kolektivní smlouvou, dosud nebyla rozhodnuta ani okresní, ani zemskou paritní komisí, správně vyložil soud první stolice. Žalobce nebyl tudíž vůbec oprávněn uplatniti sporný nárok před řádným soudem, a to ani tehdy, kdyby bylo skutečně již uplynulo 30 dní od zrušení námezdního poměru, ježto nařízení ze dne 7. prosince 1856 čís. 224 ř. zák. a ze dne 15. března 1860 čís. 73 ř. zák., jichž sborový soud druhé stolice se dovolává, vzhledem k ustanovením kolektivní smlouvy nemají tu místa, — nýbrž může vznéstí svůj nárok jen u některého z rozhodčích soudů, uvedených v Šu A 5. směrnic. Rozhodne-li o nároku okresní paritní komise, bude její rozhodnutí pro obě strany závazným, a jen kdyby se některá strana nepodrobila tomuto závaznému rozhodnutí, t. j. nechtěla se dle něho zachovati, lze proti ní nastoupiti pořad práva. Žaloba, přes tato ustanovení kolektivní smlouvy u soudu podaná, byla proto právem odmítnuta pro nepřipustnost pořadu práva.

Čís. 2345.

V tom, že pohledávka, přihlášená k pozůstalosti, nebyla uznána a věřitel poukázán na pořad práva, nelze spatřovati »právní zájem« ve smyslu Šu 228 c. ř. s. Připustnost určovací žaloby jest i tu posuzovati dle ustanovení Šu 228 c. ř. s. Nestačí, že měl ji býti zajištěn důkaz a že splatnost pohledávky vázána jest výpovědí věřitele.

(Rozh. ze dne 6. března 1923, Rv I 697 22.)

Žalobci zapůjčili prý v květnu 1921 2.000 Kč Františku S-ovi, jenž dne 9. července 1921 zemřel. K pozůstalosti přihlásila se Anna V-ová, jež pohledávku žalobců neuznala, načež soud poukázal žalobce na pořad práva. Žalobce, by Anna V-ová byla odsouzena uznati, že pohledávka žalobců jest po právu a že náleží do pasiv pozůstalosti, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Dlužno rozřešiti otázku, zdali určovací žaloba jest po zákonu odůvodněna čili nic. Předpokladem žaloby určovací jest právní zájem žalující strany, by právní poměr mezi ní a žalovanou stranou byl co nejrychleji určen. Je tedy dle účelu svého a podstaty své žaloba určovací přípustna jen tehdy, nelze-li ještě k platnosti přiváděti poměr samý a žalobou domáhati se toho, co plyne z tohoto poměru právního. Jen z toho vyplývá právní zájem žalobce na tom, aby právní poměr odděleně od žaloby o plnění, a to hned, na jisto byl postaven; neboť by se přičilo ekonomii procesní, kdyby jedno a totéž právo odkázáno bylo k dvěma různým sporům. Ze skutkových zjištění soudu prvního je patrné, že žalobci jednak nemohou ihned žalovati o zaplacení zápůjčky, která jest vázána půlletní výpovědí, jednak že nejsou povinni vypovídati zápůjčku, poskytnutou na dobu neurčitou proti výpovědi oběma stranám příslušející. Pakliže však za tohoto stavu věci jsoucnost právního poměru (zápůjčky) byla v pochybnost uvedena tím, že žalovaná jakožto universální dědička vydlužitele pohledávky při jednání pozůstalosti neuznala, je očividné, že žalobci, jimž hrozí újma na právních statcích, mají naléhavý zájem, aby rozsudkem bylo vysloveno, zdali existuje či neexistuje sporný poměr, pokud se týče uplatňovaný nárok, a že tak nastala nezbytná potřeba odstraniti ohrožení právního klidu strany žalující.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání žalované Anny V-ové, opírající se o dovolací důvod čis. 4 Šu 503 c. ř. s., jest opodstatněno. Předchozí soudy posoudily věc mylně, uznávše, že jsou v tomto případě dány podmínky určovací žaloby podle Šu 228 c. ř. s. Žalobci neodůvodňovali v žalobě právního zájmu na brzkém zjištění svého poměru jako věřitelů pozůstalosti po Františku S-ovi ničím jiným, nežli že jejich pohledávka 2000 Kč s přísl. nebyla v pozůstalosti uznána a že byli odkázáni na pořad práva. Za jednání před soudem prvé stolice poukazovali dále ještě na to, že jde o pohledávku, vázanou pololetní výpovědí, kterou nedali a zatím nehodlají dáti a nejsou povinni dáti a ani od dlužníka jí neobdrželi, dále, že není vyloučena možnost, že by na př. některá z osob, jež o jsoucnosti pohledávky má vědomost, mohla ubýti, takže by po případě později důkaz ten byl znemožněn anebo stížen. Leč tato tvrzení nemohou odůvodniti zájem na brzkém zjištění právního poměru k pozůstalosti po Františku S-ovi, pokud se týče žalované Anně V-ové, proti níž byla pak žaloba řízena. Z okolností, že žalobci se stali po úmrtí Františka S-a věřiteli jeho pozůstalosti, nemohou ještě odvozovati, že mají zájem na brzkém zjištění svého právního poměru zápůjčkového, když jejich pohledávka,

k pozustalosti přihlášená, nebyla uznána a oni odkázáni na pořad práva. Přihláška pohledávky k pozustalosti nemá, nejedná-li se o svolání věřitele ve smyslu §§ 813 a násl. obč. zák. a §§ 133—136 nesp. pat., toho účelu a významu, jako přihláška pohledávky k úpadkovému řízení, v němž jsou žaloby o plnění vyloučeny a v němž se pouze zjišťuje pravost pohledávek vzhledem na jejich souborné a stejnoměrné uspokojení dle předpisu konkursního řádu, kdežto v řízení pozustalostním se pravost pohledávek nezjišťuje a uznání nebo popření jejich zůstává věcí vzájemného poměru věřitele k pozustalosti, pokud se týče dědicum. Nezměnilo se proto doposud nic na neprospěch žalobcu a jejich postavení nestalo se po úmrtí Františka S-a takovým, že by jejich pohledávka vyžadovala ihned samostatného zjištění zvláštním sporem. Tím méně mají pak žalobci zájem na tom, aby tato pohledávka byla vyznačena v pasívech pozustalosti po Františku S-ovi. Žalobci jako věřitelé pozustalosti nemají vůbec postavení účastníku pozustalosti a nepřísluší jim vůbec ani právo ani povinnost, aby se starali o sestavení jmění zemřelého Františka S-a. Pozustalostní řízení provádí se bez ohledu na to, jak se zachovají pozustalostní věřitelé a nemají proto žalobci zájmu, aby snad ještě za trvání pozustalostního řízení byl jejich zápujčkový poměr k zemřelému Františku S-ovi neb jeho dědičce žalované Anně V-ové určen, v tomto případě tím méně, ježto v žalobě ani netvrdili, že jim bylo ohroženo nějakou hospodářskou újmou pro případ, že žaloby v brzké době nepodají. Jest proto tuto žalobu posuzovati podle všeobecných podmínek §u 228 c. ř. s. Žalobci snaží se dokázati právní zájem na brzkém zjištění své pohledávky tvrzením, že pohledávka jest splatna po pulroční výpovědi, která doposud dána nebyla. Je sice pravda, že za tohoto stavu žalobci nemohou ještě žalovati na zaplacení pohledávky, avšak tím není ještě řečeno, že by mohli beze všeho dalšího podati žalobu na zjištění. Kdyby tento jejich názor měl býti správným, mohla by v každém případě, kdy je splatnost pohledávky vázána výpovědí, podána býti žaloba na určení zápujčkového poměru, které by pak v pozdější době, když by dlužník neplnil, následovala žaloba na zaplacení zápujčky. Takto by bylo úplně zustaveno věřiteli na vůli, zdali chce podati žaloby dvě, či jenom jednu, kterýžto postup nebyl §em 228 c. ř. s. zamýšlen a naprosto by odporoval zásadě hospodárního vedení sporu.

Teprve tenkrát může býti nastoupeno žalobou určovací, když nastala nějaká nejistota v právním poměru zápujčkovém, které žalobci vůbec v tomto případě neodůvodnili jinak, než jak již svrchu řečeno, poukazem na neuznání pohledávky žalobcu. Toto prohlášení neodůvodňuje však nikterak podání žaloby určovací, neboť žalobcům nic nepřekáží, aby pohledávku nevypověděli a pak žalobu na plnění nepodali. V tomto případě vyniká neodůvodněnost žalobní prosby tím více, že žalobci, kteří tvrdí právní zájem na brzkém určení zápujčkového poměru, současně prohlašují, že výpověď nedali a zatím ji nehodlají dáti, čímž sami oddalují okamžik, ve kterém by mohli žalovati na zaplacení zápujčky. Ani tedy okolnost, že žalobci nemohou doposud podati žalobu na zaplacení zápujčky, nemůže odůvodniti právní zájem jimi tvrzený. Konečně odepřít dlužno i dalšímu tvrzení žalobců, že by mohlo uplatnění pohledávky později býti zmařeno nebo stíženo, závažnost ospravedlňu-

její právní zájem na brzkém určení právního základu jejich pohledávky. Toto tvrzení by muselo zůstat bez účinku již proto, že žalobci tvrdí jen docela všeobecně možnost úspěšného zmaření nebo stížení žaloby o zaplacení zápůjčky, neuvádějice právě v tomto případě okolností, které by mohly mít onen následek. Než nehledě k tomu dovolávají se žalobci ve formě žaloby určovací nesprávného právního prostředku, který jim zákon poskytuje, mají-li za to, že by nějaký důkaz o jejich pohledávce bylo třeba ihned provést. K tomuto účelu slouží ustanovení §u 384 c. ř. s. o zajištění důkazu a bylo žalobcům volno, by i před zahájením sporu o zaplacení pohledávky žádali za zajištění důkazu. Podle jejich postupu nyní voleného prováděl by se místo jednoho důkazu ihned celý spor a ustanovení o žalobě určovací v §u 228 c. ř. s. nemělo by vlastně jiného významu, nežli ustanovení §u 384 c. ř. s. o zajištění důkazu, ač v pravdě jde o právní prostředky povahy docela odlišné. Žalobní prosba jest proto neodůvodněna již pro nedostatek právního zájmu na brzkém určení a proto, že možno po dané výpovědi žalovati na plnění a již z tohoto důvodu bylo žalobu zamítnouti, aniž bylo třeba věcně ji rozebírat.

Čís. 2346.

Majitel domu ručí za škodu z úrazu pádem na nedostatečně zabezpečeném východišti z domu. Lhostejno, zda poškozený byl s místními poměry obeznámen.

(Rozh. ze dne 6. března 1923, Rv I 869/22.)

Žalobce, opouštěje rozjařen žalobcův dům, zřítíl se za tmy z terasy před vchodem, s níž v pravo a v levo vedly schody, a těžce se poranil. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud první stolice co do důvodu z poloviny po právu, o d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalobcovu, k odvolání žalovaného pak neuznal žalobní nárok vubec duvodem po právu.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D u v o d y:

Jest zjištěno, že čelní strana tarasu přede dveřmi domu žalovaného, s něhož vedou v pravo a v levo schody do zahrádky a na ulici, opatřena jest pouze příčným kamenem, vysokým 16 cm, uprostřed 18 cm, jinak ale jest nechráněna, ač taras vyčnívá nad úroveň zahrádky (ulice) 1 m 62 cm. Toto ohrazení jest naprosto nedostatečné a utvořený takto stav nebezpečný, jak správně vyložil soud první stolice. Musíť žalovaný počítati s možností, že se k němu jako vývozci i za šera nebo za tmy dostaví cizí lidé, neznalí místních poměrů, po případě že se i za denního světla octnou na tarasu děti, a že v tom i v onom případě může snadno přijíti někdo k úrazu na tarasu dostatečně nechráněném. Nebezpečnosti tohoto stavu mohl a měl si žalovaný býti vědom již dle přirozené povahy věci podle §u 1297 obč. zák. jako člověk zdravého rozumu a se zřetelem na ustanovení §§ 431 a 335 tr. zák., — a proto bylo jeho po-